

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

**Metodika vyšetřování kriminality v oblasti
duševního vlastnictví**

Bakalářská práce

Methodology of Intellectual Property Crime Investigation

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Vávra Jiří

AUTOR PRÁCE

Kateřina Michalovská

PRAHA 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Krchlebech, dne 13. 3. 2023

Kateřina Michalovská

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá metodikou vyšetřování kriminality v oblasti duševního vlastnictví. Zaměřuje se na jednotlivá témata jako je metodika vyšetřování trestných činů, duševní vlastnictví a jeho ochrana. Přibližuje jednotlivé postupy při odhalování trestné činnosti a zajišťování stop orgány Celní správy České republiky v rámci trestního řízení. V rámci práce je popsána konkrétní kazuistika, která nabízí náhled na posloupnost jednotlivých úkonů a způsob jejich provedení, a to až do doby zahájení trestního stíhání. Součástí této práce je též kapitola zabývající se nejčastějšími problémy v oblasti duševního vlastnictví a návrhy na jejich účinná řešení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Metodika vyšetřování trestných činů, duševní vlastnictví, Celní správa ČR, padělek, stopa

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with Methodology of intellectual property crime investigation. It focuses on individual topics such as, methodology of criminal investigation, intellectual property and its protection. It presents the different procedures in detecting crime and securing typical traces by customs administration of the Czech Republic. A concrete example is given, offering insight into the sequence of individual actions and how they are carried out, up to the initiation of a criminal prosecution. This thesis also includes a chapter dealing with the most common intellectual property problems and suggestions for effective solutions to these problems.

KEYWORDS

Methodology of criminal investigation, Intellectual property, Customs Administration of the Czech Republic, Counterfeit, Trace

Obsah

Úvod.....	5
1. Metodika vyšetřování jednotlivých trestných činů	6
1.1 Metodika vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví.....	8
2. Duševní vlastnictví, základní pojmy.....	14
2.1 Patenty	15
2.2 Užité vzory	16
2.3 Průmyslové vzory	17
2.4 Ochranné známky	18
3. Ochrana duševního vlastnictví.....	19
4. Celní správa České republiky	20
4.1 Celní správa jako pověřený policejní orgán.....	22
4.2 Věcná příslušnost celní správy k prověřování trestné činnosti na úseku duševního vlastnictví	23
4.3 Útvary prověřující trestnou činnost Celní správy a jejich věcná působnost	26
4.4 Typické stopy a prostředky k jejich zajištění pověřeným celním orgánem při prověřování trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví.....	29
5. Problematika odborných vyjádření vyžádaných dle § 105 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním.....	33
6. Reálný případ.....	36
7. Problematika padělků z pohledu Celní správy a úvaha možných opatření k jejich minimalizaci na trhu	43
7.1. Finanční náročnost trestního řízení	44
7.2 Recidiva.....	45
7.3 Nedostatečná informovanost veřejnosti	45
7.4 Výroba v rozvojových a východních zemích	46
7.5 Nákup přes internet z Číny.....	47
7.6 Větší angažovanost majitelů jednotlivých značek nebo jejich právních zástupců	48
Závěr	50
Literární zdroje.....	51
Legislativní dokumenty:.....	52

Internetové zdroje	52
Seznam příloh	53
Příloha č. 1	53
Příloha č. 2	54

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem zvolila problematiku metodiky vyšetřování kriminality v oblasti duševního vlastnictví. Jako příslušník Celní správy České republiky (dále „celní správa“) na oddělení Dohledu nad subjekty se s touto problematikou setkávám téměř každý den, a to jak v silničním provozu, tak v rámci stánkového prodeje. Tato problematika je mi velice blízká, a to zejména z pohledu správního řízení. V průběhu psaní této práce jsem se setkala s mnoha rozdíly mezi trestním řízením a výše uvedenou správní rovinou. Odlišují se především časovou náročností, postupy, prostředky a stopami.

Svojí prací bych všem čtenářům chtěla poskytnout celkový vhled do problematiky duševního vlastnictví a řešení porušování jeho práv. V první části práce se věnuji jednotlivým pojmům, a protože se jedná o velice obsáhlá témata, je mým cílem stručně vysvětlit jejich základní význam. Věnuji se tématu metodiky vyšetřování, duševnímu vlastnictví a prvkům jeho ochrany. Dále jsem se zaměřila na ty, kteří se ochranou práva duševního vlastnictví zabývají. Především na celní správu, ke které se mohu vyjádřit i z vlastní zkušenosti.

V druhé části práce se věnuji samotné podstatě tématu, a to vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví ze strany policejního orgánu celní správy. V této části chci poskytnout informace o věcné příslušnosti k prověřování trestné činnosti na úseku duševního vlastnictví. Informuji o útvarech, které jsou touto činností pověřeny, jejich charakteristikou a typických stopách a způsobu jejich zajišťování. Dále se věnuji problematice odborných vyjádření, které poskytují podklady, sloužící jako podpůrný materiál

k následnému rozhodnutí, zda se jedná o zboží porušující právo duševního vlastnictví.

Ve druhé části práce uvádím kazuistiku, která mi byla poskytnuta mými kolegy z oddělení Odhalování celních podvodů. Tento příklad poskytuje názornou ukázkou, přípravy a následnou realizaci případu. Kazuistika je zpracována od svého prvopočátku až do zahájení trestního stíhání. Je zde uveden podklad, na kterém byl tento případ zahájen a další informace, které na sebe v logickém sledu navazují. Poskytuje informace o jednotlivých postupech, které se využívají pro zajišťování stop a způsobu jejich využití.

Jako poslednímu se ve své práci věnuji problematice padělaného zboží z pohledu celní správy a úvaze o možných opatření minimalizace jejich výskytu na českém trhu.

1. Metodika vyšetřování jednotlivých trestných činů

Metodika vyšetřování je součástí kriminalistické vědy. Tato disciplína odhaluje a zkoumá zákonitosti vzniku stop všeho druhu a postupu při vyhledávání a zajišťování těchto stop a dalších jiných důkazů a kriminalisticky relevantních událostí s ohledem na určitý typ trestného činu.¹

Metodika vytváří obecně uznávané postupy při různých činnostech příslušníků bezpečnostních složek a dále udává všeobecně uznávaný a závazný postup při určité události. Metodika by neměla být složitá a měla by být snadno aplikovatelná v praxi. Není možné, aby metodika přesně popsala veškeré scénáře a určila každý jednotlivý krok. Musí být aplikována na podobné případy. Z čehož nám vyplývá že jednotlivé druhy trestných činů mají vlastní metodiku vyšetřování. I když se metodika jednotlivých druhů trestných činu od sebe odlišuje, jejich struktura komponentů je stejná:

¹ STRAUS, Jiří. Kriminalistická metodika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN: 978-80-7380-124-3.

- a) „*typová kriminalistická charakteristika dané skupiny trestných činů;*
- b) *stopy typické pro daný typ trestných činů;*
- c) *zvláštnosti předmětu vyšetřování;*
- d) *typické podněty k vyšetřování a jejich zvláštnosti;*
- e) *typické vyšetřovací situace vyskytující se při vyšetřování daného typu; trestných činů;*
- f) *typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti;*
- g) *typové vyšetřovací verze a zvláštnosti vytyčování vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování;*
- h) *zvláštnosti následné etapy vyšetřování;*
- i) *zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování.*“²

Do kriminalistické charakteristiky patří typické rysy pachatele, typický způsob spáchání, typické vlastnosti obětí, typický předmět útoku. Typová kriminalistická charakteristika ovlivňuje metodiku vyšetřování již od samotného počátku daného trestného činu, ovlivňují tvorbu důkazů a dalších relevantních událostí. Druhým komponentem jsou typické kriminalistické stopy pro daný typ trestného činu. Metodika vyšetřovateli napovídá, které stopy jsou pro danou trestnou činnost typické a popisuje místa, kde se tyto stopy mohou obvykle nacházet. Zvláštnost předmětu nám vypovídá o okolnostech, jejichž objasnění bývá zvláště obtížné nebo v praxi často přehlížené. Typickými podněty jsou způsoby, kterými se vyšetřující orgán o daném jednání dozví. Nejčastěji od osoby poškozené, svědka a v některých případech může být oznamovatelem i sám pachatel. Typické vyšetřovací situace jsou takové situace, které nám pomáhají při procesu poznání. Dále jsou zde zahrnuty typické počáteční úkony a jejich charakteristiky. Pečlivost a správnost provedení těchto úkonů rozhoduje o úspěšném objasnění protiprávního činu. Prvotně jde hlavně o ohledání místa

² KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2., vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021.417, str 158. ISBN: 978-80-7380-859-4.

činu a o zajištění stop. *Typické vyšetřovací verze nejsou vyšetřovacími verzemi v pravém slova smyslu. Ve své podstatě představují typové hypotetické modely možného objasnění příčin zjišťovaných faktů v počáteční etapě vyšetřování, kdy ještě není dostatek faktického materiálu, nutného pro vytyčení vyšetřovacích verzí.*³ Dalším komponentem jsou zvláštnosti následné etapy vyšetřování. Tato etapa má nejbližší k dokazování. Většinou vzniká, až když je zjištěn dostatek skutečností. Posledním komponentem jsou zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování. Jsou situace, kdy to vhodné je a kdy není. Ve většině případů dochází k zapojení veřejnosti až ve chvíli, kdy nelze dosáhnout výsledku jinak.

1.1 Metodika vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví

Kriminální situace

- kriminální citlivost a úroveň právního vědomí obyvatelstva – citlivost a právní vědomí obyvatelstva je na velmi nízké úrovni. Dochází k nákupům a užívání nelegálních produktů kvůli jejich nízkým cenám, bez ohledu na jejich kvalitu

- kultura tržních vztahů

- úroveň kontrolních mechanismů společnosti a jejich fungování

- úroveň právní ochrany – do roku 1989 šlo spíše jen o formální záležitost. Podstatná změna přichází s novým trestním zákonem č. 40/2009 Sb.

Typické formy a způsoby páčání

Do typických způsobů páčání trestné činnosti proti duševnímu vlastnictví lze zařadit:

³ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2., vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021.417, str 164-165. ISBN: 978-80-7380-859-4.

- výroba plagiátů (nejčastěji výroba napodobenin textilního a obuvnického zboží),
- označení výrobků ochrannou známkou k níž patří právo jinému (zjevnou, případně lehce zaměnitelnou),
- uvedením nelegálního zboží do oběhu,
- dovoz nelegálního zboží do zemí, kde je určeno k prodeji koncovému zákazníkovi,
- nabídka a prodej neoprávněně označeného zboží koncovému zákazníkovi.⁴

V případě autorská práva, práv souvisejících a příbuzných k právu autorskému dochází k porušení těchto práv nejčastěji neoprávněným zacházením s dílem, neoprávněným zásahem, zveřejněním nebo rozmnožením bez souhlasu autora.

Typické stopy

Typické stopy můžeme rozdělit do dvou skupin. Jednou ze skupin jsou věcné důkazy. Do této skupiny řadíme neoprávněně zhotovené rozmnoženiny a plagiáty. O tom, že se jedná o plagiát, nám vypovídá například způsob jeho balení, informace uvedené na obalu, způsob přepravy anebo neobvyklé místo prodeje. Další skupinou typických stop jsou doklady, faktury, technická a projektová dokumentace daných produktů.

Osoba pachatele a poškozené osoby

- vymezení osoby pachatele je velice obtížné. U některých činností může být požadována určitá odbornost nebo součinnost několika pachatelů. Mnohdy se může jednat i o organizované zločinecké skupiny.

⁴ Konrád, Z.: Kriminologické problémy vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví, Policejní akademie ČR, Praha 2004, s 28 až 29

- poškozené osoby mohou být fyzické i právnické. Nejčastěji jsou to však právnické osoby tuzemských i zahraničních firem. Zájmy těchto firem jsou v České republice zastupovány zmocněnými advokátními kancelářemi jako např. advokát JUDr. Karel Čermák jr. Ph. D., LL. M., advokát Karel Šindelka, HG Patent s.r.o., patentová zástupkyně Markéta Shubik a další.

Typický motiv

Motiv v trestním právu se označuje jako pohnutka pachatelova jednání.⁵ Za typický motiv lze považovat ziskuchtivost a snížení výrobních nákladů.

Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Na samotném začátku je důležité především zjistit odpovědi na několik otázek. Existuje pro daný produkt právní ochrana? Kdo je držitelem práv? Byl si pachatel vědom, že nakládá s produktem, který je pod ochranou duševního vlastnictví?

Dále je důležité zjišťovat původ zboží a informace o tom, kdo ho dovezl do České republiky. Kdo zajišťoval prodej tohoto zboží na území České republiky, kde jej prodával a kdo od něj dané zboží nakoupil. Pokud bylo zboží zakoupeno k dalšímu prodeji, je nutné zjistit místo prodeje či jeho skladování a cenu, za kterou bylo zboží prodáváno. Důležité je také zjištění výše způsobené škody.

Zvláštnosti podmětu k vyšetřování

Nejčastější podněty této trestné činnosti vycházejí ze služebního výkonu pracovníků Policie ČR a orgánů celní správy. Dále z výsledků činnosti České obchodní inspekce nebo prostřednictvím oznámení od poškozených nebo subjektů, kteří je zastupují. Oznámení může být také učiněno občanem, který jej podá v písemné či ústní formě svým, jménem nebo anonymně.

Veškeré získané informace je potřeba důkladně zaevidovat a následně prověřit.

⁵ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 6aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges 2017. Student (Leges). ISBN 9788075022363. str 243

Typické počáteční vyšetřovací situace

Typické počáteční informace můžeme v počátku vyšetřování rozdělit podle jejich naléhavosti. Na ty, které vyžadují nebo předpokládají okamžitou reakci a na ty, u kterých může uplynout určitá doba.

Podle informační hodnoty skutečností zjištěných v počáteční etapě můžeme vymežit následující počáteční situace:

1. Zjištěné skutečnosti jednoznačně nenasvědčují tomu, zda určitý produkt požívá ochrany duševního vlastnictví. Forma nebo způsob narušení případných práv je znám. Osoba podezřelá je nebo není známa.

2. Zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že určitý produkt nebo výkon požívá ochrany duševního vlastnictví. Dosud nebylo zjištěno, kdo je oprávněným držitelem práv. Informace o totožnosti poškozeného a podezřelého jsou známy.

- V prvním a druhém případě je důležité zaměřit se na doplnění a následné prověření všech dostupných informací, které vedou k potvrzení či vyvrácení toho, zda se skutek stal, popřípadě zda je trestným činem.

3. Zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že určitý produkt nebo výkon požívá ochrany duševního vlastnictví. Forma nebo způsob narušení těchto práv je známa. Informace o pachateli nejsou k dispozici anebo nejsou natolik dostačující, aby mohlo být zahájeno trestní řízení proti určité osobě.

- V tomto případě je třeba prověřit veškeré doposud získané informace, popřípadě je doplnit o další. Dále je nutné se zaměřit na ty informace, dle kterých bude možné ustanovit osobu pachatele.

4. Zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že určitý produkt nebo výkon požívá ochrany duševního vlastnictví. Forma nebo způsob narušení těchto práv je známa. Osoba narušující práva je známa. Zjištěné okolnosti dovolují zahájení trestního stíhání proti určité osobě.⁶

⁶ KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2., vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021.417, str 367. ISBN: 978-80-7380-859-4.

Typické počáteční úkony a jejich zvláštnosti

- Výslech oznamovatele

- v případě podaného podnětu od poškozeného nebo občana, je zapotřebí provedení neprodleného výslechu oznamovatele. Cílem výslechu je zjištění informací, které jsou oznamovateli známy.

- Opatření nezbytných vysvětlení

- výslech dalších osob. Taktiku výslechu volíme podle vyslýchané osoby tak, aby bylo v průběhu výslechu zjištěno co nejvíce potřebných informací a důkazů.

- Předstíraný převod a kontrolní nákup

- jsou konány za účelem prověření trestního oznámení. Osoba předstírající koupí si od prodejce zakoupí zboží, které se následně předloží k odbornému vyjádření znalci. Pokud osoba předstírající koupí obdrží k danému zboží účtenky, stává se tato účtenka součástí spisu s úředním záznamem o předstíraném převodu.

- Ohledání

- se provádí bezprostředním pozorováním, zkoumáním a hodnocením situace. Ohledání se provádí na kriminalisticky významných místech, u věcí a listin. Kriminalisticky významným místem je například obchod, kde je padělané zboží nabízeno k prodeji konečnému spotřebiteli, sklad nebo místo, kde dochází k výrobě padělaného zboží.

- Opatřování potřebných podkladů

- mezi tyto doklady patří například živnostenský list, výpis z obchodního rejstříku, výpis z registru ochranných známek, výrobní a projektová dokumentace nebo objednávky zakázkové listy a dodací listy. Pokud není možné, aby si vyšetřovatel tyto dokumenty obstaral sám, vyzve osobu poškozenou a osobu podezřelou k jejich dobrovolnému vydání. Pokud by tak neučinili, budou jim tyto podklady odňaty.

- Prohlídka

- slouží k prověření objektů a míst za účelem nalezení osob a věcí.

Typové vyšetřovací verze a zvláštnosti vytyčování vyšetřovacích verzí

K vytyčení kriminalistické verze dochází po provedení všech počátečních úkonů. Kriminalistické verze se vytyčují o oprávněnosti právní ochrany, o způsobu páchaní, o možném souběhu, pokračování opakování trestných činů, o stupni organizovanosti pachatelů, o pachateli a o subjektivní stránce trestného činu.

Zvláštnosti následné etapy vyšetřování

- Výslech obviněného

- podstatou každého výslechu je získání informací. Před zahájením výslechu, je velice důležitá důkladná příprava. Příprava spočívá v analýze všech doposud nashromážděných důkazů, analýze osoby a osobnosti vyslychaného, analýze schopnosti vyslychajícího, zvolení taktického záměru pro výslech a vypracování samotného plánu výslechu. Při výslechu obviněného je obvyklé, že pachatel v počátku trestního stíhání vypovídá pravdu, po zahájení dochází k obratu a obviněný buďto odmítne vypovídat anebo vypovídá nepravdivě. Aby bylo možné se těmito problémům vyhnout, je velice důležitá důkladná příprava před zahájením výslechu

- Výslech svědka

- výslech svědků je obdobný jako u výslechu osoby oznamovatele. Výslechem by mělo být zejména zjištěno, co svědek vnímal svými smysly. Především informace o tom, co a kde viděl nebo slyšel. Informace o způsobu páchaní a totožnosti pachatele. Dále pak veškeré informace, které by mohly směřovat k dalším pramenům důkazům.

- Expertizy

- využívají znalecké obory z řad informatiky a výpočetní techniky, záznamové techniky, technické expertízy dokladů a písemností, ekonomiky atp.

Mezi hlavní otázky k zodpovězení patří:

Jde o zboží, které se liší od originálního výrobku?

V čem se originál liší od zadržného/zajištěného zboží?

Jaká je výše způsobené škody/prospěchu?

Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a prevence

Ochota občanů o zapojení se do vyšetřování je velmi malá. S pomocí je možné počítat spíše od osob poškozených. Preventivního působení se v této oblasti účastní státní orgány. Dále se na prevenci účastní různé svazy, asociace a agentury (např. Ochraný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, Česká protipirátská unie, Dalia a další).

2. Duševní vlastnictví, základní pojmy

Duševní vlastnictví (intelektuální vlastnictví, intelektuální činnost) není v rámci právního řádu České republiky přesně definováno. Řadíme ho do oblasti soukromého práva, jehož předmětem jsou tzv. nemotné statky. Jedná se o práva subjektivní, tedy práva příslušející jednotlivým fyzickým a právnickým osobám. Patří sem výhradně výplody lidského myšlení, přesněji řečeno lidské tvůrčí duševní činnosti, které jsou jedinečné a originální. Nemotné statky mají oproti hmotným statkům tu vlastnost, že jejich předáním vlastník nic neztrácí. Mezi práva k duševnímu vlastnictví řadíme autorské právo, patenty na vynálezy a užité vzory, ochranné známky, průmyslové vzory, topografie polovodičových

výrobků, označení původu a zeměpisné označení a nekalou soutěž. Díla a myšlenky autorů mohou být příznivě oceňovány. V některých případech je duševní vlastnictví to nejcennější, čím může fyzická nebo právnická osoba disponovat nebo co může veřejnosti nabídnout. Duševní vlastnictví sebou nese i mnoho užítku, a proto je potřeba jej chránit. Vlastníci jsou do jisté míry schopni bránit své zájmy prostřednictvím odchodní strategie, jako např. obchodní tajemství nebo rychlá výroba. Základní pravidla ochrany duševního vlastnictví jsou stanovena v Listině základních práv a svobod. Jsou v ní zakotvena práva, kterých je možno se prostřednictvím soudu dovolat. Nejvyšším garantem ochrany je Český Ústavní soud společně se soustavou soudních orgánů. Právo duševního vlastnictví ochraňuje tvůrce či majitele před zneužitím jejich děl. Dále určuje práva a povinnosti vlastníka, například něco strpět. Ochrana duševního vlastnictví je založena na zásadě teritoriality, tedy pouze v určité oblasti. Většinou jde o území státu, kde je ochrana zakotvena v legislativě.

Duševní vlastnictví lze rozdělit do dvou základních částí. První částí je autorské právo, které upravuje literární, hudební, výtvarná, softwarová a vědecká díla. Druhá část je průmyslové vlastnictví, zabývající se vynálezy chráněnými patenty, průmyslovými a užitnými vzory, zlepšovacím návrhy, topografií polovodičových výrobků, ochrannými známkami a označením původu. Tyto dvě skupiny se odlišují jak ochranou, která jim je zajišťována, tak i institucemi, kde je poskytována.

2.1 Patenty

Patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné. Za vynálezy se nepovažují zejména: objevy, vědecké teorie a matematické metody, estetické výtvořy, plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů, podávání informací.⁷

⁷ Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích

Patenty jsou upraveny spolu s průmyslovými vzory zákonem č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích ve znění zákona č. 116/2000 Sb. a prováděcí vyhláškou č. 550/1990 Sb. Aby bylo možné vynálezy chránit, je nezbytné, přihlásit je na Úřadě. Jestliže vynálezy splňují podmínky stanovené zákonem, Úřad udělí vynálezci patent. Patent vzniká na registračním principu. Podmínky pro získání jsou: novost předmětu ochrany, jeho vznik vynálezeckou činností a jeho průmyslová využitelnost, která se projevuje možností opakovaného využití vynálezu. Poslední podmínkou je, že vynález nesmí být vyloučen z udělení patentu. Vyloučen může být buď tím, že není považován za vynález, jako třeba počítačové programy nebo pouhé vylepšení již existujícího vynálezu. Při podání přihlášky musí přihlašovatel přiložit podrobný popis svého vynálezu a jeho funkcí. Majitelem patentu je nejčastěji vynálezce, případně osoba, která od něj vynález koupí. Vlastník smí s vynálezem nakládat, jak uzná za vhodné, pronajímat jej či prodávat. Nikdo nesmí zneužívat tyto práva bez souhlasu majitele. Prostřednictvím patentů lze chránit i výrobní způsoby. Ochrana vynálezu začíná dnem udělení patentu úřadem a trvá po dobu dvaceti let. Po uplynutí této doby lze opět u Úřadu platnost prodloužit, a to po zaplacení udržovacího poplatku. Patent může být zrušen na návrh nebo i z úřední povinnosti Úřadem průmyslového vlastnictví.

2.2 Užitné vzory

Zabývá se jimi zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech ve znění zákona č. 116/2000 Sb. U užitných vzorů se řídíme podobnými pravidly jako pro patenty. Užitnými vzory nemohou být pracovní činnosti a prostředky výroby. Ochranu prostřednictvím užitného vzoru lze získat snáze a rychleji než u ochrany prostřednictvím patentu. Požadavky k získání ochrany jsou méně přísné, na druhou stranu mají nižší stupeň právní jistoty. Není tedy třeba důkladně dokazovat, že je užitný vzor způsobilý k zápisu. Většinou stačí splnění základních podmínek pro zápis do rejstříku u Úřadu. Právo na ochranu užitným

vzorem má původce nebo jeho právní nástupce. Původcem užitého vzoru je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvořivou prací.⁸

Při přihlášce u Úřadu se předkládá návrh technického řešení nebo několik spojených návrhů, které spolu souvisí a dohromady tvoří celek. Hlavní nevýhoda užitého vzoru spočívá v krátké době trvání ochrany. Ochrana trvá celkově i po prodloužení pouze po dobu maximálně deseti let. Po přihlášení užitého vzoru trvá ochrana 4 roky. Lze ji prodloužit na další 3 roky, a to nejvíce dvakrát po sobě. Užité vzor zanikne uplynutím doby jeho planosti nebo tím, že se ho majitel vzdá. V tomto případě ochrana zaniká dnem doručení písemného prohlášení majitele Úřadu.⁹

2.3 Průmyslové vzory

Průmyslové vzory jsou určeny k ochraně vzhledu výrobků nebo jeho části. Ochrana průmyslových vzorů je ošetřena v zákoně č. 207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb. Jedná se jak o vzhled celkového výrobku, například tvaru produktu nebo obalu apod., tak i o strukturu povrchu výrobku, materiálu, barevnosti, a různých obrysů, linií a znaků, které tvoří celkové estetické a dekorativní aspekty výrobku. Jedná se pouze o vzhled, nikoliv o funkce a další technická řešení. V tomto směru se do určité míry přibližuje ochranným známkám. V některých případech může dojít i k paralelní ochraně pro jeden předmět. Průmyslový vzor může být vyobrazen jako fotografie nebo výkres. Lze podat přihlášku pro jeden, ale i více vzorů. Stejně jako v předchozích případech vzniká majiteli ode dne zápisu výhradní právo na užívání a poskytování tohoto průmyslového vlastnictví. Průmyslový vzor lze chránit, splňuje-li podmínku novosti a současně individuální povahy. Ochrana zapsaného průmyslového vzoru trvá 5 let od data podání přihlášky. Vlastník zapsaného průmyslového vzoru může tuto dobu ochrany opakovaně obnovit, a to vždy o 5 let, až na celkovou dobu 25 let od data podání přihlášky

⁸ Zákon č. 478/1992 Sb., o užitéch vzorech

⁹ ČERMÁK, K., KOPLÍKOVÁ, E., LORENC, L.: Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy České republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví, 2007 ELSOgroup, str. 51

průmyslového vzoru.¹⁰ Právo ze zapsaného průmyslového vzoru zaniká, jestliže uplyne doba ochrany nebo se ho vlastník průmyslového vzoru vzdá; v tomto případě právo zanikne dnem, kdy tato skutečnost byla vyznačena v rejstříku.

2.4 Ochranné známky

Ochranná známka je určena k tomu, aby spotřebitel označil a odlišil své výrobky od ostatních výrobků. Ochrannou známkou se rozumí označení, grafické znázornění, tvořeno slovy, písmeny, čísly, kresbou, barvou, tvarem či obalem výrobku. Dobrou ochranu poskytují fantazijní označení a slovní spojení. Dále jména, příjmení a obchodní názvy. Zápisu schopná jsou dále kombinace obrazových a slovních prvků. Jednotlivými druhy ochranných známek jsou např.:

Slovní ochranná známka – která je tvořena výlučně slovy nebo písmeny, a to v latině, arabskými či římskými číslicemi. Dále může být tvořena obvyklými topografickými znaky nebo kombinací obojího. V praxi se jedná například o samotné slovo ADIDAS, NIKE, PUMA a podobně (bez barev).

Obrazová ochranná známka – je tvořena neobvyklými tvary, styly rozvržením jednotlivých grafických prvků nebo barvou. Včetně ochranných známek, které jsou tvořeny výhradně obrazovými prvky nebo kombinací slovních a obrazových prvků.

Prostorová ochranná známka – tato ochranná známka se skládá nebo je doplněna o trojrozměrný tvar, znázorňující obal výrobku či samotný výrobek nebo jeho ztvárnění. Jedná se například o provedení tvaru lahve likéru BECHEROVKA, nebo nám již dobře charakteristický tvar balení čokolády značky TOBLERONE.

¹⁰ Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů

Mezi další druhy patří zvuková ochranná známka, pohybová ochranná známka, multimediální ochranná známka a další.

Dnem podání přihlášky ochranné známky u Úřadu průmyslového vlastnictví vzniká přihlašovatelovi právo přednosti před později podanou přihláškou. Přihlášku může podat kterákoli fyzická nebo právnická osoba. Ochranná známka v první řadě ochraňuje výrobce před zneužíváním jeho výrobků a služeb a následně pak ochraňuje spotřebitele před omylem, že kupuje zboží od jiného producenta. Doba ochrany běží od data podání přihlášky až po dobu 10 let. Tuto dobu lze prodloužit zpoplatněnou žádostí na dalších 10 let, a to před uplynutím předcházející lhůty. Tímto způsobem lze prodlužovat platnost ochranné známky znovu a znovu.¹¹ Ochrannými známkami se zabývá zákon 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb. Práva a nároky porušení ochranné známky upravuje zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv duševního vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví. Na základě tohoto zákona má vlastník ochranné známky, popř. oprávněná osoba právo na informace, zadržovací nárok, odstraňovací nárok, nárok na náhradu škody, nárok na vydání bezdůvodného obohacení, nárok na přiměřené zadostiučinění za utrpení nemajetkové újmy.

3. Ochrana duševního vlastnictví

V České republice je zaveden systém ochrany duševního vlastnictví, který je tvořen, kromě příslušných zákonných norem, i státními institucemi, které se ochranou duševního vlastnictví zabývají.

Mezi tyto instituce patří:

Úřad průmyslového vlastnictví. Ten sice ochranu právních předmětů průmyslového vlastnictví přímo nezajišťuje, ale o této ochraně rozhoduje na základě podaných žádostí nebo návrhů. Zajišťuje registraci vynálezů,

¹¹ Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

průmyslových vzorů, užitných vzorů, topografií polovodičových výrobků, ochranných známek a označení původu výrobků

Ministerstvo kultury a jím delegovaní kolektivní správci (Ochranný svaz autorský OSA, Divadelní a literární agentura DILIA aj.) se starají o ochranu práv autorů a dalších oprávněných subjektů vymezených působností autorského zákona (zákon č. 121/200 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů).¹²

Česká obchodní inspekce (dále „ČOI“), která uskutečňuje dozor nad právníckými i fyzickými osobami prodávajícími nebo dodávajícími výrobky či služby na vnitřním českém trhu. Ve spolupráci s Policií ČR realizuje kontroly tržnic a zajišťuje zde případné padělky značkového zboží.

Celní správa, která se mimo jiné aktivně zapojuje do boje proti padělání a pirátství, přičemž využívá svých pravomocí vycházejících z národní i evropské legislativy. Kontroluje, zda na území ČR není ze zahraničí dováženo nebo na území ČR přímo vyráběno zboží porušující práva duševního vlastnictví.

4. Celní správa České republiky

*Celní správa se zapojila do boje proti padělání zboží již od roku 1995.*¹³

Celní správa je jedním z orgánů státní správy, které se podílejí na ochraně práv duševního vlastnictví. Při výkonu svých pravomocí v této oblasti se řídí zejména následujícími předpisy:

- nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003,

¹² 403 Forbidden [online]. 403 Forbidden [cit. 2022-011-31]. Dostupné z: <https://www.enterprise-europe-network.cz/dusevni-vlastnictvi/instituce-v-ceske-republice/>

¹³ ČERMÁK, K., LORENC, L., ABRAHAM, V., SOUKUP, J., HOLENDA, R., NOVÁK, P., HAVELKA, T.: Metodika spolupráce mezi jednotlivými institucemi, v jejichž pravomoci je prosazování práv z duševního vlastnictví, 2007 ELSOgroup, str. 135

- prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1352/2013 ze dne 4. prosince 2013, kterým se zavádějí formuláře upravené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány,
- zákonem č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláškou č. 358/2014 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví.¹⁴

Celní orgány provádí ochranu práv duševního vlastnictví tím, že v praxi provádí výkon svých kompetencí.

Činnosti celní správy v rámci vymáhání práv duševního vlastnictví lze rozdělit do následujících oblastí:

- přijímání opatření na vnitrostátním trhu k zabránění porušování práv duševního vlastnictví ve správním řízení podle:
 - unijní právní úpravy ve vztahu ke zboží, které podléhá celnímu dohledu, tj. při dovozu, vývozu či tranzitu zboží ve vztahu k tzv. třetím zemím
 - národní právní úpravy, která slouží jako adaptační předpis k unijní legislativě a upravuje rovněž kompetence celní správy na vnitrostátním trhu ČR
 - některé úkony v rámci trestního řízení
 - monitoring internetového prostředí Referátem internetové kriminality¹⁵

¹⁴ MI č.14/2022 „Postup celních orgánů při vymáhání práv duševního vlastnictví“

¹⁵ Ochrana práv duševního vlastnictví | Celní správa ČR. Document Moved [online]. Celní správa ČR [cit. 2022-11-31]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-dusevniho-vlastnictvi/Stranky/default.aspx>

4.1 Celní správa jako pověřený policejní orgán

Krom rozsáhlých pravomocí, kterými celní správa jakožto bezpečnostní sbor disponuje, disponuje také i činností tzv. pověřeného celního orgánu jakožto policejního orgánu provádějící úkony trestního řízení v oblasti celních předpisů. Toto oprávnění je zakotveno v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) a to konkrétně v § 12 odstavci 2 písmene d), ve kterém je taxativně vymezeno působení celní správy v rámci trestního řízení. Celní správa tedy vykonává úkony trestního řízení jakožto pověřený celní orgán v řízení o trestných činech spáchaných porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, a to i v případech, kdy se jedná o trestné činy příslušníků ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů, porušením právních předpisů při umístění a pořízení zboží v členských státech Evropské unie, je-li toto zboží dopravováno přes státní hranice České republiky, porušením daňových předpisů upravující daň z přidané hodnoty a porušením daňových předpisů v případech, kdy jsou celní orgány správcem daně podle jiných právních předpisů.¹⁶ Z uvedeného stojí za zmínku, že v případě trestního řízení v kompetenci celní správy, kdy je podezřelá osoba, která je příslušníkem ozbrojeného bezpečnostního sboru či ozbrojených sil, by uvedené úkony trestního řízení byly jinak věcně příslušné orgány Generální inspekce bezpečnostních sborů¹⁷ či Vojenské policie¹⁸, ale trestní řád je explicitně vyjímá z věcné působnosti uvedených pověřených policejních orgánů těchto složek a přiznává je celní správě. Je zde také namístě uvést, že celní správa koná pouze tzv. prověřování (přípravné řízení) neboli činnosti od zahájení úkonů trestního řízení sloužící k objasnění skutečností nasvědčující tomu, že byl spáchaný trestný čin vedoucí k objasnění věci a zjištění konkrétního pachatele.¹⁹ V případě, že v průběhu prověřování byly dostatečně objasněny skutečnosti, že došlo ke spáchání trestného činu a může být dostatečně odůvodněn závěr, že uvedený trestný čin spáchala konkrétní osoba, pověřené orgány celní správy celý spisový materiál s návrhem na zahájení trestního

¹⁶ § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁷ § 12 odst. 2 písm. b) zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁸ § 12 odst. 2 písm. e) zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁹ § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

stíhání předají místně i věcně příslušnému orgánu kriminální Policie ČR (Generální inspekci bezpečnostního sboru), neboť jen tyto orgány jsou oprávněny vést ve věci vyšetřování.²⁰

4.2 Věcná příslušnost celní správy k prověřování trestné činnosti na úseku duševního vlastnictví

V návaznosti na dotazy týkající se stanovení věcné příslušnosti pověřeného celního orgánu ve smyslu ustanovení § 12 odst. 2 písm. d) tr. řádu k prověřování trestných činů spáchaných porušováním práv duševního vlastnictví na vnitrostátním trhu České republiky (bez přeshraničního prvku), je vydáváno toto stanovisko.

Trestnými činy spáchanými porušením práv duševního vlastnictví jsou trestné činy:

- a) Porušení práv k ochranné známce a jiným označením dle § 268 tr. zákoníku
- b) Porušení chráněných průmyslových práv dle § 269 tr. zákoníku
- c) Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi dle § 270 tr. zákoníku

Trestné činy spáchané porušením práv duševního vlastnictví na vnitrostátním trhu České republiky jsou trestnými činy spáchanými porušením celních předpisů ve smyslu § 12 odst. 2 písm. d) bod 1. trestního řádu.

Trestné činy spáchané porušením celních předpisů jsou trestné činy, jejichž skutkovou podstatu naplňuje porušení konkrétních ustanovení zákonů, k jejichž kontrole jsou na základě zákonného zmocnění věcně příslušné orgány Celní správy České republiky. To může být dále umocněno zákonným zmocněním orgánů celní správy k projednávání přestupků, eventuálně i správních deliktů spáchaným porušením konkrétních zákonných ustanovení, k jejichž kontrole

²⁰ § 161 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

jsou orgány celní správy věcně příslušné. Ke spáchání trestných činů porušením celních předpisů dochází vždy, pokud k naplnění jejich skutkových podstat došlo porušením konkrétních povinností, jejichž dodržování celní orgány ze zákona kontrolují.

Celním předpisem je pak každý právní předpis, k jehož kontrole dodržování byly tímto nebo jiným právním předpisem zmocněny orgány celní správy, jimž může být nad to dána vedle kontrolní pravomoci též pravomoc k projednávání přestupků, eventuálně i správních deliktů spáchaným porušením těchto celních předpisů.

Tak je tomu i v případě porušování práv duševního vlastnictví, konkrétně práv k ochranné známce, označení původu, zeměpisnému označení, vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru, topografii polovodičového výrobku, autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání a k databázi v návaznosti na zákon č. 355/2014 Sb. o působnosti orgánů celní správy v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví (dále jen zákon 355/2014 Sb.). Zákon 355/2014 Sb. v ustanoveních § 1 a 2 zmocňuje orgány celní správy mimo jiné k doзору nad dodržováním zákazu porušovat práva duševního vlastnictví, a to včetně vnitrostátního trhu. Zboží na vnitrostátním trhu vymezuje ustanovení § 3 zákona 355/2014 Sb. jako zboží, které se nachází na území České republiky a současně nepodléhá na celním území Evropské unie celnímu dohledu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie. Zákaz, k jehož kontrole dodržování jsou zmocněny orgány celní správy, jmenovitě celní úřady, je konkrétně vymezen v ustanovení § 5 zákona 355/2014 Sb., kde se stanoví

- a) je zakázáno nakládat se zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví
- b) nakládáním se zbožím se pro účely tohoto zákona rozumí zejména výroba, zpracování, doprava, přeprava, skladování, prodej nebo jiný převod, nabízení, dovoz, vývoz, uvádění na trh, převzetí, užití nebo držení tohoto zboží, pokud k tomuto nakládání nedochází pro osobní potřebu fyzické osoby na vnitrostátním trhu.

Jednotlivá práva duševního vlastnictví jsou pak vymezena v těchto zvláštních národních právních předpisech:

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích

Zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů

Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech

Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů

Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským

Tyto zvláštní právní předpisy jsou s ohledem na zákonná zmocnění orgánů celní správy ke kontrole jejich dodržování vyplývající ze zákona 355/2014 Sb. celními předpisy. Celním předpisem je současně i samotný zákon 355/2014 Sb., k jehož porušování dochází porušováním zákazu nakládání se zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví generálně vymezeného v ustanovení § 5 tohoto zákona.

Nad rámec kontrolních pravomocí zákon 355/2014 Sb. zmocňuje orgány celní správy k zadržení jakéhokoliv zboží porušujícího právo duševního vlastnictví s výjimkou zboží podléhajícího zkáze, pro které nebylo vydáno rozhodnutí pro vnitrostátní trh (§ 13), k ničení zboží porušujícího právo duševního vlastnictví ve zjednodušeném řízení (§ 19) a ve zvláštních případech též k projednávání přestupků a správních deliktů spáchaných porušením zákazu nakládat se zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví (§ 31 a 33).

Zákon 355/2014 Sb. vedle své veřejnoprávní povahy obsahuje i ustanovení vycházející ze soukromoprávního principu, včetně zásady *vigilantibus iura scripta sunt* (bdělým náleží právo), upravující opatření na vnitrostátním trhu na základě žádosti osoby oprávněné vymáhat právo duševního vlastnictví o přijetí opatření na vnitrostátním trhu podle Hlavy II tohoto zákona. Absence (nevydání) rozhodnutí pro vnitrostátní trh Celním úřadem pro Královéhradecký kraj pro některé právo duševního vlastnictví v důsledku nečinnosti osoby oprávněné

vymáhat toto právo duševního vlastnictví může vést k vrácení zboží porušující právo duševního vlastnictví osobě, které bylo toto zboží zadrženo. Před vlastním vrácením zboží podezřelého z porušování práv duševního vlastnictví je pak celní úřad povinen tuto skutečnost oznámit orgánu příslušnému k výkonu dozoru podle zákona upravujícího ochranu spotřebitele (ČOI), který může přijmout další opatření. Před uvedenými postupy ovšem vždy primárně stojí pravomoc orgánů celní správy kontrolovat dodržování zákazu nakládání se zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví. Z tohoto důvodu je nutno předestřít, že případná argumentace ve prospěch omezení věcné příslušnosti pověřeného celního orgánu jen na trestné činy spáchané porušení těch práv duševního vlastnictví, k jejichž ochraně byla osobou oprávněnou vymáhat právo duševního vlastnictví podána žádost o přijetí opatření na vnitrostátním trhu, by byla věcně nesprávná a vytržená z kontextu posuzované právní úpravy.

Pověřený celní orgán je tedy ze shora uvedených důvodů věcně příslušný k prověřování všech trestných činů spáchaných porušením práv duševního vlastnictví na vnitrostátním trhu. Prověřováním právě tohoto druhu trestné činnosti se u celní správy zabývají oddělení odhalování celních podvodů spadající pod přímou působnost Generálního ředitelství cel. Konkrétní podobu pověřeného celního orgánu budu rozebírat v následující kapitole.

4.3 Útvary prověřující trestnou činnost Celní správy a jejich věcná působnost

Věcná působnost jednotlivých útvarů Pátrání vychází obecně z věcné působnosti pověřeného celního orgánu, a dále z platného organizačního řádu celní správy. Pro účely zabezpečení plnění úkolů v rámci ochrany duševního vlastnictví jednotlivými útvary Pátrání celní správy se stanoví funkční působnost následovně:

- Oddělení Odhalování celních podvodů

Oddělení Odhalování celních podvodů šetří a prověřuje zejména případy porušení vnitrostátních a unijních celních předpisů včetně společné zemědělské politiky, porušování práv duševního vlastnictví, závažných případů neoprávněného nakládání s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, se zbraněmi, výbušninami a střelivem, vojenským materiálem, radioaktivním materiálem a zbožím podléhajícím mezinárodním kontrolním režimům, tj. v případech trestných činů:

1. neoprávněné odebrání tkání a orgánů podle § 164 trestního zákoníku, nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem podle § 167 trestního zákoníku,
2. šíření pornografie podle § 191 trestního zákoníku, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií podle § 192 trestního zákoníku,
3. opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat podle § 231 trestního zákoníku,
4. porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 261 trestního zákoníku,
5. porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití podle § 262, porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití podle § 263 trestního zákoníku, zkreslování údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití podle § 264 trestního zákoníku,
6. provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence podle § 265 trestního zákoníku, porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem podle § 266 trestního zákoníku, zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem podle § 267 trestního zákoníku,
7. porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 trestního zákoníku, porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 trestního zákoníku, porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 trestního zákoníku,

8. vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků podle § 280 trestního zákoníku,
9. nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky podle § 281 trestního zákoníku, nedovolená výroba a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu podle § 282 trestního zákoníku,
10. neoprávněné nakládání s odpady podle § 298 trestního zákoníku,
11. neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu podle § 298a trestního zákoníku,
12. neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 trestního zákoníku a neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti podle § 300 trestního zákoníku,
13. neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat podle § 305 trestního zákoníku,
14. teroristický útok podle § 311 odst. 1 písm. f) trestního zákoníku a
15. porušení mezinárodních sankcí podle § 410 trestního zákoník.

- Oddělení Odhalování trestné činnosti

Oddělení Odhalování trestné činnosti šetří a prověřuje případy spadající do kompetence všech tří předchozích oddělení a poskytuje jim také nezbytnou součinnost a podporu spočívající v provádění jednotlivých úkonů šetření a trestního řízení bez ohledu na druh šetřených podvodů nebo prověřované trestné činnosti. Je tomu tak spíše na malých okresních městech, kde se z ekonomických důvodů nevyplatí zřizovat tak obsáhlou skupinu lidí pro menší nápad trestné činnosti a s tím spojenou nevytíženost takovýchto oddělení.

Jak je z výše uvedeného patrné, tak problematikou práv duševního vlastnictví se zabývá oddělení Odhalování celních podvodů a také, ale v minimální míře, i oddělení Odhalování trestné činnosti. V praxi toto oddělení prověřuje trestnou činnost, jež je definována v díle 4, trestních činů proti průmyslovým a jiným

právům a proti autorskému právu, zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku. V drtivé většině prověřovaných se jedná o porušení § 268 a to Porušení práv k ochranné známce a jiným označením.

4.4 Typické stopy a prostředky k jejich zajištění pověřeným celním orgánem při prověřování trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví

Smyslem zajišťování stop u této trestné činnosti je opatřit ucelený řetězec důkazních prostředků o tom, že došlo ke spáchání trestného činu a o odůvodněném závěru, že jej spáchala podezřelá osoba. V praxi pověřeného celního orgánu se jedná o tyto následující důkazní prostředky.

Odposlech a záznam telekomunikačního prostoru dle § 88 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

Při prověřování na úseku duševního vlastnictví se ve velké míře využívá odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu podezřelých osob dle § 88 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním. V tomto ustanovení jsou taxativně vyjmenovány případy, kdy je možno žádat o soudní příkaz o tomto úkonu. V něm je doslova uvedeno, že je možno provést uvedený úkon, pokud jsou kumulativně splněny dvě podmínky a to, že jde ze strany pachatele o vědomou, a tedy úmyslnou trestnou činnost (subjektivní stránka) a současně je Česká republika vázána mezinárodní smlouvou k potírání této trestné činnosti. V praxi to funguje tak, že pověřený celní orgán sepíše žádost o provedení tohoto úkonu s dostatečným odůvodněním a předloží ji dozorujícímu státnímu zástupci, který přezkoumá, zda je opravdu tento úkon na místě a není možné opatřit důkazní prostředky nějakou méně invazivní cestou, kdy není až natolik zasahováno do práv podezřelých osob, jež jim deklaruje Ústava ČR a Základní listina práv a svobod. V případě, že státní zástupce, který dozoruje tento případ uzná, že je vhodné a zákonné tento úkon provést, sepíše žádost a doručí ji okresnímu soudu. Zde soudce přezkoumá, zda je žádost legitimní a neodporuje

zákonu, vydá Příkaz k odposlechu a záznamu komunikačního provozu, který doručí jak na státní zastupitelství, tak i pověřenému celnímu orgánu, který jí zase předá místě příslušné expozituře Útvaru zvláštních činností Krajského ředitelství police ČR, která tento úkon ve spolupráci s mobilními operátory zprostředkovává. Obdobně se toto dá použít také na emailové schránky. Příkaz k tomuto úkonu se vydává maximálně na dobu 4 měsíců a je možné ho prodloužit s tím rozdílem, že o prodloužení již nerozhoduje okresní soud, ale krajský soud. Prodloužení je možné opět na základě odůvodněné žádosti, a to na dobu maximálně 4 měsíců.

Sledování osob a věcí dle § 158d zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

Obdobně jako ustanovení § 88 o odposlechu a záznamu komunikačního provozu je celními orgány hojně využíváno sledování osob a věcí. Povolení ke sledování vydává na odůvodněnou žádost pověřeného celního orgánu státní zástupce, a to na dobu maximálně 6 měsíců s možností opětovného prodloužení z jeho strany. Smyslem tohoto povolení je zmapovat pohyb podezřelých osob, zaznamenat obrazové a jiné záznamy dokumentující jejich trestnou činnost. V praxi se toto povolení nejvíce využívá vůči konkrétním osobám a vozidlům, které tyto osoby používají při páchání trestné činnosti. Dále se toto povolení využívá ke sledování konkrétní budovy či místa, kde se páchá trestná činnost.²¹ V současné době drtivá většina podezřelých jezdí nakupovat do tržnice SAPA v Praze. Je tedy vhodné zadokumentovat jejich cestu tam, nakoupení zboží, nakládku do vozu a cestu zpět do místa působiště nebo skladu, vykládku a pak následnou distribuci zákazníkům.

Předstíraný převod dle § 158c zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

Dalším institutem sloužícím k opatření důkazních prostředků je také předstíraný převod. Jde o předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu

²¹ § 158d odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

předmětu plnění včetně převodu věci, ke jejímuž držení je potřeba zvláštního povolení, jejíž držení je nepřípustné, která pochází ke spáchání trestného činu, anebo ta, která je určena ke spáchání trestného činu.²² Tento předstíraný převod lze provést jen na základě písemného povolení státního zástupce.²³ Po provedení předstíraného převodu musí pověřený orgán do 48 hodin sepsat záznam o průběhu provedení převodu a předložit jej státnímu zástupci.²⁴ Součástí tohoto záznamu by měla být i informace o skutečnostech důležitých pro trestní řízení díky tomuto převodu pověřený celní orgán přišel a zda budou použity jako důkazní prostředek v trestním řízení. Pověřený celní orgán pod krytím nakoupí v e-shopu textil opatřený neoprávněně ochrannou známkou, aby mohl provést znalecké zkoumání, zda se skutečně jedná o zboží porušující právo duševního vlastnictví a potvrdil si tak domněnku, že zde dochází k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 268 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku.

Domovní prohlídka nebo prohlídka jiných prostor a pozemků dle § 82 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

Nejmarkantnějším neodkladným a neopakovatelným úkonem je bezesporu provedení domovní prohlídky u podezřelého, která má sloužit k zajištění věcí důležitých pro trestní řízení.²⁵ Nařídit domovní prohlídku je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. V neodkladných případech tak může namísto příslušného předsedy senátu nebo soudce učinit předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má být prohlídka vykonána. Příkaz k domovní prohlídce musí být vydán písemně a musí být odůvodněn. Doručí se osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce, a není-li to možné, nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky, která brání doručení.²⁶ U tohoto úkonu je dána neodkladnost a také neopakovatelnost tím, že tento úkon nelze odložit až do zahájení trestního stíhání vůči konkrétní osobě, neboť by zde hrozila ztráta či zničení důkazů a tento úkon by již nebylo možno

²² § 158c odst. 1 písmeno a), b), c) a d) zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

²³ § 158c odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

²⁴ § 158c odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

²⁵ § 82 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

²⁶ § 83 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

provést. K provedení tohoto úkonu se vždy přizve nezúčastněná osoba pro objektivnost celého úkonu.²⁷ V praxi jsou pro tuto funkci již osvědčeni studenti škol s bezpečnostně-právním zaměřením. Osoba, u které je tento úkon prováděn je povinna tento úkon strpět.²⁸ V případě, že tato osoba, jejíž domovní svoboda je porušována, těmto úkonům brání, je pověřený celní orgán po marné výzvě tento odpor překonat a učiní o tom záznam do protokolu.²⁹ V praxi celních orgánů se při domovních prohlídkách nacházejí důkazní prostředky v podobě zejména samotných výrobků porušujících práva duševního vlastnictví (textil, hodinky, hračky), listinné důkazy jako jsou sešity s objednávkami zákazníků, podací lístky od poštovní přepravy, datové stopy v mobilních telefonech podezřelých v podobě komunikace s dodavatelem a zákazníky. Asi nejdůležitější je zajištění padělků „in natura“, abychom mohli uvedené výrobky zaslat majitelům či právním zástupcům majitelům předmětných ochranných známek k odbornému zkoumání dle § 105 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, zda se opravdu jedná o padělek či nedovolenou napodobeninu. Nicméně v současné době se od tohoto trendu upouští, a to z důvodu, který bude blíže popsán v dalším odstavci.

Typické stopy

Typické stopy můžeme rozdělit do dvou skupin. Jednou ze skupin jsou věcné důkazy a druhou jsou nabývací doklady k podezřelým produktům a jiné účetní doklady jako například faktury a technická a projektová dokumentace daných produktů. Do skupiny věcných důkazů řadíme neoprávněně zhotovené padělky. O tom, že se jedná o padělek může napovídat například způsob jeho balení, informace uvedené na obalu, způsob přepravy, neobvyklé místo prodeje nebo nezvykle nízká cena. Dále lze do této skupiny zařadit nález kovových cvočků, nažehlovacích log a nápisů jednotlivých značek užívajících ochrany duševního vlastnictví. Mezi klíčové řadíme i výpovědi poškozeného a pachatele.

²⁷ § 85 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

²⁸ § 85a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

²⁹ § 85a odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

5. Problematika odborných vyjádření vyžádaných dle § 105 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním.

Hlavním problémem je usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1231/2020 ze dne 9.12.2022, které do budoucna zamezilo zavedené praxe vyžadování odborných vyjádření dle § 105 trestního řádu od majitelů ochranných známek nebo jejich právních zástupců, neboť vystupují jako strana trestního řízení (poškození) a jejich závěry v podobě odborných vyjádření tak nemusí být objektivní a nestranné.

NSZ konstatuje, že odborné vyjádření, jehož zpracovatelem je poškozený nebo jeho zaměstnanec či jejich najatý právní zástupce, je důkazem **absolutně neúčinným**. Nicméně tím došlo k zapovězení pouze jedné z forem, v jaké lze od poškozeného získávat informace důležité pro trestní řízení, nikoliv vlastního obsahu dosavadních odborných vyjádření. Proto u dosud neskončených trestních řízení, kde jsou důkazy o porušení práv k ochranné známce či jinému druhu DVL ve formě odborného vyjádření zpracovaného poškozenými, lze takové vyjádření nyní posoudit nikoliv podle jeho názvu, ale přednostně podle jeho obsahu. Informace uvedené v takovém vadném odborném vyjádření je proto možné postavit na roveň údajům získaným postupem podle § 8 odst. 1 trestního řádu. K prokazování použití ochranné známky bez souhlasu jejího vlastníka, pokud je třeba získávat informace od tohoto vlastníka, který bude vždy zároveň poškozeným, je nyní možné jen písemným vyžádáním součinnosti dle § 8 odst. 1 trestního řádu nebo vyžádáním podaného vysvětlení poškozeného podle § 158 odst. 6 trestního řádu. S ohledem na procesní ekonomii je třeba upřednostňovat písemné vyžadování součinnosti dle § 8 odst. 1 trestního řádu a jen ve složitějších případech tuto písemně poskytnutou součinnost doplnit ústně (osobně) podaným vysvětlením.

Písemně poskytnutá součinnost má povahu listinného důkazu dle § 112 odst. 2 trestního řádu. Získávání klíčových informací způsobem podle § 8 odst. 1 trestního řádu není obcházením usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1231/2020, neboť zpravidla jde o informace, resp. hodnocení informací, ke

kterým není třeba žádných odborných znalostí ve smyslu existujících znaleckých oborů, přičemž nutnost získávat tyto informace od poškozených vlastníků plyne zejména z jejich exklusivní znalosti těchto jinak nepříliš odborných (ve smyslu znalectví) informací, které mají povahu obchodního tajemství či se jí blíží. Je třeba rozlišovat, zda některé informace musí pověřený celní orgán dožadovat od třetích stran, protože k jejich získání či vyhodnocení jsou třeba zvláštní odborné znalosti, které jsou veřejně přístupné, avšak jejich osvojení si vyžaduje delší studium či odbornou praxi, anebo jen protože jsou potřebné informace třetí stranou utajovány a nejsou veřejně dostupné ani pro znalce. Informace o ochranných prvcích, které nejsou součástí zápisu v rejstříku ochranných známek, jsou druhým z uvedených případů.

Pouze v případech, kdy není možné na základě poskytnuté součinnosti jednoznačně dojít k závěru, že došlo k porušení práv duševního vlastnictví a tento nedostatek se nepodařilo odstranit ani vyžádaným podaným vysvětlením, je nutné v některých opodstatněných případech vyžádat znalecký posudek, kdy jedním z jeho podkladů budou i písemně poskytnuté součinnosti či zaznamenaná podaná vysvětlení. Vážným nedostatkem písemně poskytnuté součinnosti, který bude podstatně snižovat její důkazní hodnotu, je zejména absence dostatečného odůvodnění závěrů subjektu písemně poskytujícího součinnost. Tedy kvalitativní požadavky na poskytnutí součinnosti je třeba formulovat obdobně, jako by bylo požadováno odborné vyjádření. Součinnost je třeba poskytnout tak, aby bylo zřejmé, z jakých skutkových podkladů vychází, případně jakým postupem, a hlavně proč bylo dosaženo v ní uvedených závěrů. Prokazovat použití ochranné známky bez souhlasu jejího vlastníka jen dotazem, zda vlastník ochranné známky udělil k jejímu použití souhlas, resp. licenci, lze efektivně jen v případech, kdy byl identifikován subjekt, který výrobky předmětnými ochrannými známkami označil. Vzhledem k tomu, že většina případů se netýká výroben, ale uvádění již vyrobených padělků na trh obchodníkem, nemůže být takový dotaz v těchto případech účelný. Prodejce výrobků oprávněně označených ochrannou známkou zpravidla nepotřebuje licenci s ohledem na tzv. vyčerpání práv již prvním prodejem v rámci společného trhu EU. Prokazování, že jde teprve o první uvedení na trh EU je komplikované, neboť by bylo třeba prokazovat nemožnost předchozího nabytí

výrobků – např. nákup z velkoobchodu apod., přičemž důkazní břemeno stále plně nese pověřený celní orgán. Proto je v těchto případech potřeba prokazovat použití ochranné známky bez souhlasu jejího vlastníka nepřímo, a to na základě přítomnosti či nepřítomnosti skrytých, resp. nezveřejněných markantů (různé hologramy, speciální nášivky, nálepky, nátisky, vysačky), podle umístění, barvy a materiálu etiket, nebo jen podle základního vzhledu výrobků – jejich stříhu, designu, barevného provedení, kvality materiálu či šití, kdy ale skladbu těchto prvků nepřímo dokládajících udělení souhlasu k označení výrobku ochrannou známkou, tedy doklad originality, zpravidla zná jen vlastník ochranné známky, jeho zaměstnanci či právní zástupci. Z uvedených důvodů bude prokazování neoprávněného použití ochranné známky zcela bez součinnosti jejího vlastníka možné jen v některých případech. Nicméně takový postup není vyloučený, jak konstatuje NSZ: *„Pokud orgán činný v trestním řízení může srovnáním domnělé napodobeniny a originálu prostou logickou úvahou dospět k závěru, zda došlo k porušení práv k ochranné známce nebo nikoliv, měl by tuto otázku posoudit v zásadě samostatně.“* Jednou ze dvou alternativních podmínek k efektivnímu uplatnění takového postupu je ale přístup k dostatečnému množství srovnávacích vzorků originálních výrobků za předpokladu, že jde o věrné napodobeniny těchto originálů. Pokud jde jen o označování výrobků ochrannými známkami, aniž by ty napodobovaly originální výrobky, mohl by pověřený celní orgán jejich originalitu posoudit, jen pokud by disponoval ucelenými informacemi o všech kolekcích, které byly dosud danou ochrannou známkou oprávněně označovány. Případně by pověřený celní orgán musel disponovat jinými znalostmi, které vlastník ochranné známky zpravidla nezveřejňuje. Podrobnější informace o označování výrobků ochrannými známkami a dalšími ochrannými markanty nad rámec veřejných rejstříků je možné získat na seminářích pořádaných společně s některými vlastníky ochranných známek, případně z žádostí o přijetí opatření podle zákona č. 355/2014 Sb., které jsou dostupné v COPIS či u odd. Duševního vlastnictví Celního úřadu pro Královéhradecký kraj. Druhým předpokladem k postupu, kdy je též možné se obejít bez přímé spolupráce s vlastníkem ochranné známky, je uzavřený řetězec skutkových zjištění, které nepřímo, avšak dostatečně, nasvědčují tomu, že dané výrobky nebyly ochrannou známkou označeny oprávněně. Takovými informacemi mohou být zadokumentované skladování

a prodej, které neodpovídají standardům originálních výrobků už vzhledem k hodnotě originálů, kterou je třeba s péčí řádného hospodáře uchovávat. Informace o velkoobchodní pořizovací ceně výrobků, za kterou nelze zakoupit originální výrobky, resp. o ceně prodejní, která je hluboko pod maloobchodní prodejní cenou originálů a která by v případě jejich prodeje nemohla generovat žádný zisk nebo by dokonce způsobovala ztrátu. Případně je zadokumentováno, že s výrobky, ke kterým není možné získat vyjádření vlastníka ochranné známky, bylo zacházeno zcela totožně jako s výrobky, u kterých vlastník ochranné známky v rámci součinnosti konstatoval jejich neoriginalitu a lze tedy odvodit společný původ všech těchto výrobků. K dokazování objektivní stránky trestného činu lze použít i související skutečnosti prokazující subjektivní stránku trestného činu, jako je konspirativní chování z určité příčiny apod. Oba z uvedených způsobů prokazování předmětné trestné činnosti bez přímé spolupráce s vlastníkem ochranné známky jsou náročnější na argumentaci a invenci zpracovatele, který musí odkaz na vyjádření vlastníka ochranné známky nahradit vlastním komplexním vyhodnocením důkazní situace při respektování zásady *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch obviněného). Tedy i když NSZ ve svém stanovisku konstatuje, že přímá spolupráce s vlastníkem ochranné známky není vždy nezbytná, doporučujeme takové případy, u kterých by bylo navrhováno zahájení trestního stíhání, vždy předem konzultovat s dozorovým státním zástupcem, zda je vypracovaná argumentace pro účely dokazování dostačující.

6. Reálný případ

Dne 14.7.2011 13:30 hodin v katastru obce Praha-východ zastavila hlídka mobilního dohledu pro Středočeský kraj celní správy dodávkové vozidlo VW Transporter bílé barvy, které řídil český občan Roman B. 36let. Na výzvu celníků Roman B. předložil řidičský průkaz a tzv. „malý technický průkaz“ od vozidla. Řidičský průkaz dle jeho vlastních slov doložit nemůže, protože si ho zapomněl doma. Vzhledem k tomu, že se toto opravdu v praxi stává, hlídka se

rozhodla prověřit v databázi, že opravdu vlastní řidičský průkaz. Šetřením bylo zjištěno, že byl Romanovi B. řidičský průkaz pravomocně dle rozsudku soudu pro Hlavní město Prahu odebrán 10.6.2010 za řízení pod vlivem alkoholu na dobu a je tuto dobu v tzv. "zákazu řízení". Vzhledem k věcné nepříslušnosti přivolala hlídka celní správy pomocí linky 158 hlídku Policie ČR (dále PČR), která si řidiče, vzhledem k podezření z trestného činu podle § 337 trestního zákoníku maření výkonu úředního rozhodnutí, převzala. Řidič Roman B. si uzavřel dodávku a společně s hlídkami PČR a celní správy odjel na služebnu PČR k šetření. Na služebně došlo k následnému řešení trestného činu maření úředního rozhodnutí z důvodu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění.

Po šetření ze strany PČR převzala hlídka Romana B. a odvezla ho na místo kontroly k uzavřené dodávce, aby prověřila, co převáží. Na otázku ze strany příslušníků celní správy, zda nepřeváží nějaké zboží uniklé celnímu dohledu odpovídá negativně. Při kontrole zavazadlového prostoru bylo zjištěno větší množství krabic, vyplňující celý zavazadlový prostor. Na dotaz, co je převáženo v dodávce, bylo pracovníkům celní správy odpovězeno, že jen nějaké oblečení pro trhy. Při rozbalení prvních krabic bylo pracovníkům celní správy podezřelé, že by originální výrobky světoznámých ochranných známek jako Adidas, Nike apod. byly baleny do běžných krabic, jak znají z kontrol vietnamských tržnic.

Jelikož se jednalo o možné podezření ze spáchání trestného činu podle § 268 porušení práv k ochranné známce a jiným označením, kontaktovala hlídka prostřednictvím operačního centra celní správy v souladu se služebním předpisem č. 32/2016 „Zabezpečení plnění úkolů pověřeného celního orgánu“ výjezdovou skupinu, která se ve stanoveném čase dostavila na místo, aby zejména:

- a) Zabránila pachatelům v pokračování nebo dokonání trestných činů,
- b) ohledala a zajistila místa činu, vyhledala předměty a stopy a zpracovala dokumentaci z místa činu,

- c) zjistila poškozené, svědky a o podaném vysvětlení nebo výsledku sepsala příslušné záznamy nebo protokoly,
- d) podle povahy případů zjistila přibrání konzultantů a znalců, a to zejména tehdy, kdy odborné posouzení skutečností na místě činu nelze odkládat,
- e) organizovala pátrání o osobách a věcech,
- f) provedla zadržení podezřelých osob a
- g) vyhodnotila výsledky prvotních úkonů a provedla další potřebné úkony a opatření.

Pracovníci odboru Pátrání celní správy, kteří se výjezdu zúčastnili na místě zhodnotili, že se s největší pravděpodobností může jednat o zboží porušující právo duševního vlastnictví. Množství převážených padělků je takové, že by opravňovalo zahájit trestní prověřování, ale vzhledem k povaze pachatele (recidiva) vyhodnotili, že bude nejlepší, když tento záchyt zpracují kolegové z mobilního dohledu v tzv. správním řízení, aby si jej následně druhý den převzali a zahájili trestní prověřování.

Záchyt byl tedy v počátku zpracován příslušníky mobilního dohledu ve správním řízení, kteří zboží zajistili i s vozidlem, ve kterém ho pachatel přepravoval. Pachatele celníci vyslechli, vše zadokumentovali a zboží spočítali. Následně celníci sepsali „Protokol o zadržení zboží“ (dle zákona č. 355/2014 Sb.), jehož přílohou je seznam zadrženého zboží a poučení (dle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole). Obsahem poučení jsou práva a povinnosti kontrolujícího a zároveň i osoby povinné. Veškeré tyto dokumenty byly v závěru kontroly všemi osobami podepsány a pan Roman B. byl propuštěn. Následně příslušníci mobilního dohledu sepsali „Oznámení o zadržení zboží držiteli rozhodnutí“ (dle zákona č. 355/2014 Sb.) prostřednictvím kterého informovali jednotlivé zástupce dotčených značek o zadržení zboží, které vykazuje znaky padělků a nese označení ochranné známky, kterou mají vlastníci zaregistrovanou v rejstříku Úřadu. Po doručení začala běžet lhůta 10 dnů, během které mají držitelé rozhodnutí čas na podání vyjádření k zadrženému zboží. Vyjádření obsahuje informaci o tom, zda se jedná o zboží porušující práva duševního

vlastnictví nebo o originál. Na základě obdržенých odpovědí, které byly celní správě doručeny hned následující den a jejichž obsahem bylo potvrzení podezření příslušníků celní správy, že šlo skutečně o zboží porušující práva duševního vlastnictví, došlo druhý den k předání případu příslušníkům odboru Pátrání. Ti si případ převzali a zahájili trestní prověřování.

1. Trestní prověřování a jeho jednotlivé úkony

Druhý den příslušníci odboru Pátrání zahájili dle § 158 odstavce 3 trestního řádu trestní prověřování Romana B. pro možné podezření ze spáchání trestného činu Porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 trestního zákona a pro neoprávněné podnikání podle § 251 trestního zákoníku. Trestní řízení poskytuje širší možnosti k zadokumentování páchané činnosti správní rovinně. Tyto možnosti jsou ve spojitosti s duševním vlastnictvím rozšířeny o další nástroje, a to z důvodu, že je Česká republika vázána mezinárodní smlouvou k potírání této trestné činnosti (konkrétně Pařížskou úmluvou o ochraně průmyslového vlastnictví, která byla vyhlášena vyhláškou 64/1975 Sb.).

Odborné vyjádření

Zprvu pro orgány činné v trestním řízení bylo stěžejní získat odborná vyjádření od zástupců ochranných známek, že se jedná o zboží porušující právo duševního vlastnictví. Trestní řád na to pamatuje v § 105.

Na základě tohoto ustanovení byly rozeslány žádosti o odborná vyjádření, zda se jedná o zboží porušující práva duševního vlastnictví zástupcům majitelů dotčených ochranných známek společně s dokumentací a s poučením poškozené právnické osoby. Zástupce majitele ochranné známky se v rámci poskytnutého odborného vyjádření vyjadřuje k zajištěnému zboží, uvede, zda se chce připojit k trestnímu řízení jako poškozený a jaká by majiteli práva vznikla škoda v případě, pokud by se neoriginální výrobky prodaly na našem trhu. Vše je velmi zdlouhavé, protože často dochází k tomu, že se majitel ochranné známky neozve s odpovědí, zažádá zpracovatele spisu o vzorky zkoumaného

textilu nebo se odmítá vyjádřit z toho důvodu, že poskytuje odborná vyjádření pouze od určitého množství zboží. V opodstatněných případech je dle trestního řádu možné přibrat znalce, který zajištěné zboží posoudí a vypracuje znalecký posudek. Nutno však dodat, že otázka, zda jde o ochranu známku, k níž přísluší výhradní právo jinému nebo o známku s ní snadno zaměnitelnou je otázkou právní, nikoli znaleckou.

Předstíraný převod

V tomto případě se podařilo prostřednictvím referátu internetové kriminality celní správy zjistit, že Roman B. je aktivní na několika serverech. Hlavně na svém facebookovém profilu, kde nabízí výrobky a textilie označené ochrannými známkami. Proto se vyšetřovatel rozhodl provést s písemným souhlasem dozorcího státního zástupce předstíraný převod podle § 158c trestního řádu.

V tomto případě to znamenalo vytvořit si krycí profil na sociální síti Facebook a na facebookové skupině, kterou vlastnil Roman B. a na které nabízel výrobky pravděpodobně neoprávněně označené ochrannými známkami. Cílem byl nákup tohoto zboží a zjištění bankovního účtu, který Roman B. používá pro tuto svou aktivitu. Byla tedy nakoupena bunda označená logem Adidas, která byla spolu s žádostí zaslána na odborné vyjádření. Toto určilo, že se jedná o zboží porušující právo k ochranné známce. Byl zjištěn i účet, na který si Roman B. nechává posílat platby od zákazníků.

Odposlechy telefonních stanic

Nedílnou součástí pro získání nezbytných informací pro prověření, zda byl spáchán trestný čin a kým konkrétním jsou odposlechy podle § 88 trestního řádu. Bylo zjištěno, že podezřelý textilní zboží dále prodával i dvěma ženám Anežce D. a Adéle D., které ho dále přeprodávaly. Monitoringem hovorů těchto dvou dívek bylo zjištěno, že se kromě přeprodávání textilu zabývají krádežemi ve sportovních centrech pro velmi movitou klientelu. Zároveň vyšlo také najevo, že je v jejich krádežích podporuje policistka, která prohledává policejní databáze, aby zjistila, jaké jsou výpovědi svědků a poškozených, zda je jim

někdo na stopě, či jen pro osobní prověření osob, se kterými jednají. Vzhledem k tomuto faktu policejní orgán celní správy po poradě s dozorujícím státním zástupcem došel k závěru, že v této věci není věcně příslušný, neboť § 12 odstavce 2 písmene b) je k vyšetřování trestných činů pracovníků PČR Generální inspekce bezpečnostních sborů. Byl tedy vypracován úřední záznam adresovaný GIBS o možném protiprávním jednání pracovníka PČR. Generální inspekce si zahájila vlastní prověřování a státní zástupce tuto věc odejmul ze spisu.

Sledování osob a věcí

Sledování osob a věcí patří mezi nedílnou součást kriminalistické činnosti, která je prováděna, aby byla zadokumentována trestná činnost a vše, co je nutné pro objasnění skutečností vedoucí k zjištění skutkového stavu věci. Konkrétně je ustanoveno trestním řádem v § 158d.

V tomto případě byla zadokumentována přeprava textilních výrobků osobou Romana B. z pražské tržnice SAPA, jednání s dodavateli, odchod s balíky na poštu (někteří zákazníci si nechávali posílat zboží prostřednictvím e-shopu), samotný rozvoz zboží koncovým zákazníkům (Roman B. objížděl jednou týdně zákazníky v Praze s dodávkou, kde si vybírali a zkoušeli oblečení).

Prolomení bankovního tajemství

Bylo v tomto případě nezbytné k zjištění pohybu peněz na účtu Romana B., aby došlo k spárování jednotlivých plateb od kupců a bylo možné prostředky na jeho účtu zajistit jako výnos z trestné činnosti. Děje se tak na základě zákona č. 21/1992 Sb. O bankách, kde je taxativně v § 38 odstavec 3 uvedeno, v jakých případech podá banka na písemnou žádost údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství.

2. Realizace případu

Po ukončení trestního prověřování (viz výše), ze kterého bylo získáno dostatečné množství informací, následovala realizace trestního spisu. Došlo k zadržení pachatele a provedení dalších nezbytných úkonů jako např. provedení domovních prohlídek (jedná-li se o obytné prostory) nebo prohlídek jiných prostor (auta, kůlny a podobně). Tato procesní část proběhla za účasti policejního vyšetřovatele, který si po zahájení trestního stíhání tento případ převzal do následujícího vyšetřování. Celní správa je podle § 12 odstavce 2 písmene d) trestního řádu oprávněna pouze prověřování a ne vyšetřování, které již realizuje některé z odd. SKPV PČR. Vyšetřovatelé si tedy prostřednictvím státního zástupce vyžádali u soudu povolení k domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor po přechozím zadržení osoby podezřelého. Šlo o neodkladné a neopakovatelné úkony z důvodu možné ztráty důkazní hodnoty nebo nemožnosti důkaz opatřit jinak.

Den 1. 5. 2012 byl naplánován k realizace případu. Zásah byl plánován v bydlišti stále ještě podezřelého Romana B. v katastru území obce Pelhřimov, kde bydlel se svou družkou a 18letým synem. Realizační skupina vyčkala, až Roman B. pojedí na plánovanou cestu se zbožím do Prahy k zákazníkům a zadržela ho, když se snažil se svým vozidlem vyjet ze zahrady rodinného domu. Na místě ho zadržela po předchozím souhlasu státního zástupce podle § 76 odstavce 1 trestního řádu.

Při provádění domovní prohlídky byl Roman B. dotazován, zda chce u této prohlídky být přítomen, na což odpovídal pouze vulgarismy a neustále se snažil rušit průběh prohlídky nebo slovně napadat policejní orgán a státního zástupce, který byl tohoto úkonu také přítomen. Státní zástupce tedy rozhodl o umístění do cely předběžného zadržení. Při provádění domovní prohlídky bylo zajištěno velké množství textilu a ostatních výrobků (boty, čepice, přívěšky, nálepky) označených ochrannými známkami. Dle § 105 trestního řádu bylo zajištěné zboží odesláno spolu s žádostmi na odborná vyjádření a po obdržení všech

odpovědí, které potvrdily, že se jedná o zboží porušující právo duševního vlastnictví, byl vyšetřovatelem sepsán návrh na zahájení trestního stíhání podle § 162 odstavce 1 trestního řádu. Návrh byl doručen policejnímu orgánu SKPV PČR, který trestní stíhání zahájí a provádí další úkony.

7. Problematika padělků z pohledu Celní správy a úvaha možných opatření k jejich minimalizaci na trhu

Ochrana duševního vlastnictví nebo boj proti padělkům, je nekončícím problémem světového formátu. „Ruka zákona“ je nedostačující k tomu, aby se padělky staly historií. Na jedné straně stojí „obr z Asie“, který chrlí padělky do celého světa a na druhé straně spotřebitelé, kteří padělky kupují. Zjednodušeně je možné konstatovat, že pokud bude poptávka, bude jistě existovat i nabídka. Strategie těchto výrobců je jednoduchá. Zaměřují se především na sociálně slabou vrstvu obyvatel a umožňují jim snadný přístup k věcem, které vypadají téměř totožně, jako originály. To, že se převážně jedná o výrobky z nekvalitních a zdravotně závadných materiálů, je pro koncové zákazníky věc druhotná. Padělatelé své výrobní náklady dokážou stáhnout téměř na minimum, čím se značným způsobem dostávají pod cenu originálního výrobku. Lze konstatovat, že ekonomika státu nepřímo ovlivňuje to, že právě sociálně slabá vrstva podporuje výrobce padělků tím, že u nich nakupuje jejich výrobky. Výrobci padělků se dokážou velice rychle přizpůsobit každému trhu a uspokojit tak pohledávku v dané lokalitě. Dříve se hlavně vyráběly padělky oblečení, CD a DVD nosiče. Výroba oblečení samozřejmě stále přetrvává. V posledních letech se také masivně padělají i spotřební elektronika, náhradní díly k automobilům, ale dokonce i léky. Bohužel realita je v tomto ohledu tvrdá a neúprosná, a proto se celní správa aktivně zapojuje prostřednictvím správních a trestních řízení do boje proti padělání a pirátství, přičemž využívá svých

pravomocí vycházejících z národní³⁰ i evropské legislativy³¹. Celní orgány jsou oprávněny k zásahu vůči zboží, které je podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví a umožnit držitelům dotčených práv jejich ochranu.

V rámci této části své bakalářské práce se věnuji především návrhům na zlepšení legislativy a možnostem k minimalizaci výskytu zboží porušující práva duševního vlastnictví na území České republiky. Jedná se pouze o teoretickou úvahu, jejíž zavedení do praxe by bylo bezesporu velmi legislativně obtížné ne-li skoro nemožné.

7.1. Finanční náročnost trestního řízení

Problémy:

Samotné trestní řízení je velice nákladné s ohledem na jeho průměrnou délku a personální potřeby (na trestním spisu se zpravidla podílí více příslušníků). Vzhledem k jeho finanční náročnosti by bylo vhodné přehodnotit samotnou skutkovou podstatu trestného činu Porušení práv k ochranné známce a jiným označením dle §268 zákona č. 40/2009 Sb.

Návrhy řešení:

Z pohledu státního rozpočtu by bylo více hospodárné, pokud by došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu Porušení práv k ochranné známce a jiným označením pouze v případě, kdy by zboží neoprávněně označené ochrannou známkou, vykazovalo vyšší míru společenské škodlivosti. Pod tímto si lze představit např. léky, dětské hračky, pyrotechniku atp. V ostatních případech jako je např. textil a módní doplňky by bylo ve většině případů efektivnější a hospodárnější využívat správního řízení. Dále by bylo možné zvážit odpovědnost za trestný čin i z pouhé nedbalosti. Potom by policejní orgán nemusel složitě prokazovat vědomé zavinění trestného činu.

³⁰ § 1 zákona č. 355/2014 Sb. Zákon o působnosti orgánů |celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv k duševnímu vlastnictví

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003

7.2 Recidiva

Problémy:

V praxi se lze setkávat s případy, kdy se pachatelé trestné činnosti dopouští opakovaně a vědomě. Jako jeden z důvodů lze považovat nedostatečně vysoké tresty, které pachatele od páchaní trestné činnosti dostatečně neodradí.

Návrhy řešení:

V tomto případě by bylo na místě zvýšit tresty a v opodstatněných případech vždy udělovat finanční tresty. To vše z důvodu, aby se státu alespoň částečně kompenzovaly náklady, které musel vynaložit v rámci trestního řízení.

7.3 Nedostatečná informovanost veřejnosti

Problémy:

Ne vždy si je pachatel vědom, že se svým jednáním dopouští trestného činu. Je pravděpodobné, že dostatečná informovanost veřejnosti v oblasti padělků a duševního vlastnictví obecně, by mohla alespoň u části pachatelů páchaní trestné činnosti zcela předejít.

Návrhy řešení:

Vytvoření uceleného konceptu preventivního programu zaměřeného na širokou veřejnost. Tento program by měl být šířený prostřednictvím všech sociálních sítí i jiných sdělovacích prostředků.

7.4 Výroba v rozvojových a východních zemích

Problémy:

Výrobci předních světových značek oděvního, elektronického či jiného zboží, se v rámci snížení výrobních nákladů přesouvají do států, kde je levná pracovní síla. Mezi tyto státy patří Čína, Indie, Vietnam, Turecko... Typickým znakem těchto států je vysoká míra korupce a slabý právní systém, což je činí ideálním místem pro výrobu padělků. Vzhledem k jejich poloze mimo Evropu jsou i mimo dosah evropských institucí pro trestní spolupráci. Pro tyto země je například typické, že továrna oblečení některých značek vyrábí přes den oficiální výrobky a v noci, kdy by neměla být v provozu, vyrábí déle bez vědomí majitele ochranné známky. Rozeznat takové padělky je v praxi naprosto nemožné. Jedná se o naprosto totožný výrobek, vyrobený z kvalitního materiálu technologií, která je shodná s výrobou originálního zboží. Zásadním problémem takového výroby zboží porušujícího právo duševního vlastnictví je fakt, že bylo vyrobeno bez souhlasu (bez udělení licence) majitele práva. Mezi hlavní problémy lze tedy zařadit provoz výrobních linek závodu bez souhlasu majitele ochranné známky, nedostatečné označení výrobků ke zjištění jeho původu a neefektivita vymáhání práva v těchto oblastech.

Návrhy řešení:

- Vytvoření většího tlaku vlastníků ochranných známek na místní představitele státu

Při větším tlaku majitelů práv přesunutím výroby do jiných zemí, by měli místní zákonodárci upravit zákony tak, aby k těmto neautorizovaným výrobám nedocházelo. Zároveň by s tím měla být zefektivněna kontrola těchto pracovišť za účasti zástupce majitele dotčené ochranné známky.

- Vytvořit přehledný, jednotný a veřejně dostupný systém, kde by si každý kupující mohl ověřit pravost výrobku a jeho výrobní historii

Nejjednodušším způsobem pro lepší přehlednost i informovanost spotřebitele by bylo vytvoření aplikace pro ověření pravosti výrobku, kde by si každý spotřebitel mohl zjistit jeho výrobní historii. Například prostřednictvím QR kódu, která by byl specifický a nezaměnitelný. Tento unikátní kód by v sobě nesl výrobce, označení výrobku a další nezbytné údaje k identifikaci tohoto zboží.

- Harmonizace právních norem dle právní úpravy ve státech EU

Mělo by dojít k vytvoření silného tlaku na státy, kde probíhá výroba, aby se co nejvíce přiblížily právní úpravě, což by vedlo k zefektivnění vymáhání práva na ochranu duševního vlastnictví.

7.5 Nákup přes internet z Číny

Problém:

Hitem dnešní doby je nakupování přes internet, a to zejména pro svoji dostupnost, jednoduchost a hlavně finanční nenáročnost. Jde především o nákupy z Číny přes internetové portály, jako jsou AliExpress, eBay a další. V rámci těchto webů jsou vytvářeny i další stránky, skrze které dochází k přeprodávání takového zboží. Dále existují i uzavřené skupiny na sociální síti Facebook, kde je uveden odkaz na padělané zboží, které se dá objednat na tzv. skrytém portále. Nebylo by tedy od věci, aby byly sociální sítě více prověřované a zároveň fungovala větší míra spolupráce Facebooku s orgány činným v trestním řízení. Mezi hlavní problémy tohoto tématu lze zařadit nedostatečnou kapacitu pracovníků celní pošty k fyzické kontrole každé zásilky z „rizikových“ zemí, nízkou cenu padělaného zboží a nedostatečnou informovanost běžných občanů o škodlivosti objednávek padělaného zboží.

Návrhy řešení:

- Vybudování poštovní-logistického distribučního centra pro kontrolu každé zásilky z rizikových zemí pod správou celní správy

Provádět fyzicky kontrolu každé rizikové zásilky, čímž by došlo ke zvýšení procenta odhaleného padělaného zboží. Toto odhalené zboží by měl přímo na místě posoudit znalec v dané oblasti, který by následně zpracoval odborné vyjádření, kde by toto zboží označil za padělek, a v rámci zrychleného správního řízení rozhodnul o propadnutí zboží státu a dále pak i o ekologické likvidaci.

- Investice státních orgánů do osvěty obyvatelstva ohledně dopadů koupě výrobků porušující práva duševního vlastnictví

O padělcích se neinformuje tak, jako o škodlivosti alkoholu a kouření. Státní orgány ani majitelé ochranných známek se nezaobírají osvětou ohledně padělků, což má do značné míry vliv i na potenciální pachatele. Ze své vlastní zkušenosti mohu říci, že mnoho lidí nemá nebo jen tvrdí, že o trestnosti neměli ponětí, protože zde nefunguje osvěta ohledně škodlivosti a právních následcích distribuce padělků.

- Zvážit možnost uzákonění trestně právní odpovědnosti (nebo minimálně správně právní odpovědnosti) pro jedince, kteří nakupují takovéto zboží z výše uvedených zemí prostřednictvím internetu

Pokud člověku při objednání takového zboží hrozí pouze „sankce“ v podobě zabavení, zničení zboží na náklady objednatele a pokuty v zanedbatelné výši, nemůžeme se divit, že si tímto způsobem objednává zboží čím dál tím více lidí. V případě, kdy by za takové jednání hrozila nějaká seriózní sankce by si každý rozmyslel, zda si padělek objedná, či ho bude dále distribuovat a vydělávat z této nelegální činnosti.

7.6 Větší angažovanost majitelů jednotlivých značek nebo jejich právních zástupců

Problémy:

Bohužel je faktem, že orgány činné v trestním řízení naráží na komplikace spojené s naprostou ignorací spolupráce majitelů ochranných známek nebo

minimálně s jejich neochotou. Abych byla konkrétní, někdy dochází k tomu, že po zaslané žádosti na odborné vyjádření přicházejí odpovědi typu:

- V případě tohoto zboží se jedná o padělky, majitel ochranné známky však nemá zájem o zadržení tohoto zboží.
- Majitel ochranné známky se nebude k danému zboží vyjadřovat, protože se dle jeho názoru jedná o podlimitní množství a už vůbec nebude poskytovat odborná vyjádření.

Tím, že některé společnosti mají nastavené limity pro zadržené množství zboží, svým jednáním sami podkopávají činnost orgánů, které jsou garantem vymáhání práv k ochranným známkám a jiným označením, ke kterému se ČR zavázala mezinárodní smlouvou. V praxi to tedy znamená, že zboží, které nesplňuje daný limit, se nezadržuje. Tyto limity jsou individuální a každá značka si je nastavuje podle sebe. Setkat se s nimi můžeme například u značky Gucci, kde činní 5 a více kusů nebo u značky Crocs, kde tento limit činní 30 a více kusů.

Dalším problémem je absence některých právních zástupců určitých ochranných známek v ČR. Musí se tak složitě vypracovávat žádosti v cizích jazycích a odesílat se do zemí, kde není záruka odpovědi nebo celý proces trvá neúměrně dlouhou dobu. Za hlavní problémy lze tedy považovat nedostatečnou angažovanost a spolupráci majitelů chráněného zboží, nepřítomnost právních zástupců jednotlivých značek na území ČR a nestanovení zákonných lhůt pro vypracování odborných vyjádření.

Návrhy řešení:

- Úprava právních norem v ČR ohledně termínu zpracování Odborného vyjádření

Uzákonit maximální dobu pro zpracování odborných vyjádření pro jednotlivé zástupce ochranných známek do 30 dnů od doručení žádosti.

- Upravit po právní stránce pro vymahatelnost práva na ochranu duševního vlastnictví přítomnost zástupce ochranné známky na území ČR

Pokud má majitel ochranné známky zájem na ochranu své značky, nechť si zřídí i zastoupení v ČR, aby byla spolupráce s orgány ČR rychlejší a z procesního hlediska mnohem efektivnější než doposud.

- Při odepření součinnosti majitele ochranné známky či jejího právního zástupce uzákonit postup tzv. kolektivní odpovědnosti

Povinnost spolupodílet se na nákladech za likvidaci padělků, pokud se majitel ochranné známky odmítá vyjádřit a zboží bylo externím odborným znalcem hrazeným z rozpočtu správního nebo trestního orgánu označeno za padělek.

- Při dlouhodobé neochotě součinnosti majitelů ochranných známek dočasné nebo trvalé odnětí ochrany práv duševního vlastnictví pro území ČR

Restriktivní opatření, které by donutilo ke spolupráci majitele ochranné známky s orgány trestního řízení.

Závěr

Touto prací jsem chtěla přiblížit problematiku porušování práv duševního vlastnictví, vymáhání těchto práv orgány státní správy a systém vymáhání v rámci působnosti celní správy. V práci byly popsány legislativní rámce různých způsobů vymáhání práv duševního vlastnictví včetně jejich úskalí. Byla popsána kazuistika porušení práv k ochranné známce. V rámci tohoto případu jsem se snažila demonstrovat rozdíly mezi správním a trestním řízením. Konkrétně v rámci činností vykonávaných celní správou. Byly vyzdviženy slabé stránky těchto procesů, na které v poslední části práce reaguji možnými návrhy legislativy a dalších procesů. Jsem si vědoma, že navrhované způsoby řešení těchto problémů nejsou snadno proveditelné a musel by jim předcházet

důkladný legislativní proces, který je velmi komplikovaný a časově náročný. V případě zemí, kde bují korupce, se může jevit skoro až nereálně. Každopádně systematickou kontrolou a tlakem organizací, jako je třeba OSN ve spolupráci se samotnými majiteli ochranných známek, může dojít k výraznému posunu vpřed.

Nelze opomenout fakt, že problematika duševního vlastnictví je společností mnohdy vnímána jako nepodstatná a společensky neškodlivá. Tato domněnka však není platná, neboť se na trhu můžeme setkat s padělkami zboží jako je elektronika, léky, doplňky stravy, dětské hračky atp. Toto zboží může být svým složením nebo provedením velice škodlivé pro své uživatele, a proto je vymáhání práv k duševnímu vlastnictví třeba věnovat velkou pozornost.

Literární zdroje

STRAUS, Jiří. Kriminalistická metodika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN: 978-80-7380-124-3.

KONRÁD, Z.; PORADA, V.; STRAUS, J.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2., vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 417, str 158. ISBN: 978-80-7380-859-4.

KONRÁD, Z.: Kriminalistické problémy vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví, Policejní akademie ČR, Praha 2004, str. 28 až 29. ISBN: 80-7251-153-X

JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 6 aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges 2017. Student (Leges). ISBN 9788075022363. str 243

ČERMÁK, K., KOPLÍKOVÁ, E., LORENC, L.: Metodika a postupy prosazování práv z duševního vlastnictví u jednotlivých orgánů veřejné správy České republiky, v jejichž působnosti je prosazování práv z duševního vlastnictví

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003

ČERMÁK, K., LORENC, L., ABRAHAM, V., SOUKUP, J., HOLENDA, R., NOVÁK, P., HAVELKA, T.: Metodika spolupráce mezi jednotlivými institucemi, v jejichž pravomoci je prosazování práv z duševního vlastnictví, 2007 ELSOgroup, str. 135

MI č.14/2022 „Postup celních orgánů při vymáhání práv duševního vlastnictví“

Legislativní dokumenty:

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích

Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech

Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním

Zákon č. 355/2014 Sb. o působnosti orgánů celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv k duševnímu vlastnictví

Internetové zdroje

<https://www.enterprise-europe-network.cz>

<https://www.celnisprava.cz>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Ilustrační foto k reálnému případu

Příloha č. 2 – Příklady ochranných známek a průmyslových vzorů

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Hlavní ochranné známky a průmysloví vzory

 TMK 08-00172 TMK 16-00151	APPLE TMK 13-00258	iPhone TMK 10-00194	iPod TMK 08-00170	IPAD AIR TMK 15-00133	EARPODS TMK 16-00149	AIRPODS TMK 17-00915			
iPod nano TMK 08-00169	 TMK 15-00136	 TMK 08-00171	 TMK 08-00907	 TMK 08-00572	 TMK 15-00463 TMK 15-00462				
 TMK 10-00337	 TMK 10-00191	 TMK 11-00900	 TMK 11-00935	 COP 15-00007	 COP 15-00026	 COP 15-00034	 COP 15-00027	 COP 15-00033	 COP 15-00028
 COP 15-00004	 COP 15-00003	 COP 15-00008	 COP 15-00006	 TMK 11-00899 COP 15-00005	 TMK 11-00925 COP 15-00002	 COP 15-00030	 COP 15-00031	 COP 15-00032	 COP 15-00029

Design CANVAS – vycentrování
originál

padělek
Fake

Louis Vuitton Malletier – 2013 – STRICTLY CONFIDENTIAL

Loga

Originál	Popis
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozměr originálního loga: 15mm; 36mm; 45mm; 55mm; 60mm • Tloušťka originálního loga: 4mm • Písmena M a K se vždy dotýkají kroužku • Logo dále může být připevněno řetízkem nebo koženým páskem
Padělek	
	<ul style="list-style-type: none"> • Padělaná loga jsou většinou tenčí, než originály. • Písmena K nebo M u padělků často buďto přesahují nebo se naopak nedotýkají kroužku, často bývají špatně připevněny k produktu.